

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

27 Nullus post factum præsumat nubere votum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

non possit inter peccata deputari, quod lex precepit & Deus iniunxit? Nunquid si quis catechumenus virtutibus funduerit, humilitatem secutus fuerit, patientiam tenuerit, elemosinas fecerit, morti destinatus qualibet ratione eripuerit, adulteria exhoruerit, castitatem tenuerit: quæ si hæc, cum fuerit factus fidelis, amittit; quia per baptismum, totum, quod vetus homo gesserat, putatur auferri? Aspicimus gentilem hominem Cornelium a orationibus, atque elemosinis vacantem, angelum audientem per revelationem, ipsumque Petrum videntem; nunquid per baptismum hæc illi ablata sunt, propter quæ ei baptismus videtur esse concessus? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur: quia quicquid bene gestum fuerit, & secundum præcepta legalia custoditum, non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non potest dici peccatum: & quod peccatum non est, solvi inter peccata, credi omnino non debet: critique integrum æstimare, aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quod & ex Dei voluntate completum.

1 ¶ Bigamus] Rubricabus capituli, & sequenti, que in quatuor impressis, et in suis locis, in aliquo manuscripto sunt relinqua.

2 ¶ Homine uxores] Sic in omnibus manuscriptis, & apud Burchardum, & Ivoem par. 1. cap. 29. quatuor in originali, & apud eundem Ivoem par. 2. cap. 293. paulo aliter, & obscurius legatur.

3 ¶ Precepit] In orig. & apud ceteros collecti legitur: in paradiso cum ipse cœungeret, benedixit.

4 ¶ Qui post baptismum] Apud Burchardum, & Ivoem in prima parte legitur: que post baptismum fortuitur. Sed in originali, & apud Ivoem par. 2. & in Panormia, & infra 28. q. 1. c. manquad, hoc modo: qui post baptismum uxores fortuitur. Verum obliuiscam nihil est mutatum.

5 ¶ Ipsumque Petrum] Apud Iuuenentium in codice canonum, & Burchardum est: atque elemosinis revelationem, Petrumque ipsum vidisse. Apud ipsum Iuuenentium in totis conciliis, per revelationem angelum, Petrumque ipsum vidisse. Apud Ivoem: Petrum ipsum revelatione vidisse.

C. IV. ¶ In baptisate culpa dimittitur, non lex conjugii aboletur.

Item Ambrosius lib. 1. de officiis, c. ult.

VNa e tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipso conjugio lex est, non iterare conjugium, nec secunda conjugii sortiti conjunctionem. Quod plerique mirum videntur, cur etiam ante baptismum iterata i conjugia electioni muneris, & prerogative ordinationis impedimentum generent: cum etiam delicta obesse non soleant, si laxari remissa fuerint sacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptismo culpam dimitti potest, lex aboleri non potest. In conjugio non culpa, sed lex est. Quod culpe est igitur, in baptismo relaxatur: quod legis est, in conjugio non soluitur. Quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit?

1 ¶ Iterata] Apud B. Ambrosium locus hic variè legitur. Nam in antiquis impressis habetur, iterato conjugio. In contrariis vero iterati conjugii. Item, in Panormia, & apud Ivoem. In his tamen que sequuntur, concordat sic legendo, ad electionem muneris, & prerogativam ordinationis impedimenta generentur.

In nomine etiam Baptista, dicit Hierodem ab incestu prohiberi, dicens: [Non d licet tibi habere uxorem fratris tui:] evidenter ostendit inter infideles conjugia esse. Unde datur intelligi, quod bigami dicuntur, non solum, qui post baptismum conjugia frequentant, sed etiam qui ante

a All. 10. b al. qua. c Ivo p. 1. c. 291. Panorm. 6. c. 64. d Matth. 14.

baptismum unam, & post baptismum alteram habuisse probatur. Bigamus vero in sacerdotem ordinari non debet: non quia deliquit secundum accipiendam uxorem: sed quia prerogativa exiuit, est sacerdoti.

C. V. ¶ Non peccat bigamus, sed prerogativa sacerdoti exiuit.

Unde Ambrosius ad Verulenses, lib. 28. epist. 82. ait.

¶ Vi a sine crimine est unius uxoris vir, teneat b ad legem sacerdotii suscipiendi. Qui autem iteraverit conjugium, culpam quidem non habet conquinat, sed prerogativa exiuit sacerdoti.

DISTINCTIO XXVII.

¶ **Q**uod autem nomen uxoris, vir Episcopus esse iubetur, quæritur, an de tempore ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore sue administrationis, que post copula fuerit, quam uxorem, & virginem sui desponsavit.

C. I. ¶ Non ordinatur Diaconus, nisi castitatem fuerit professus.

Hec Martinus e Papa prohibet dicens.

Diaconus qui eligitur, si continentis fuerit pro accipiendi matrimonio, & dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinatur. Quod si in ordinatione tacerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desideraverit, alienus fit a ministerio, & vacat à clero.

Hec auctoritate datur intelligi, quod illi, qui uxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconi, nec sacerdotes fieri possunt, nisi continentiam professantur. ¶ Si vero Diaconus à ministerio cessare voluerit, & contracto matrimonio licite potest sui. Nam est in ordinatione sua castitatis votum obulerit, tamen tanta est via in sacramento conjugii, quod nec ex violatione voti potest dissolvi ipsum conjugium.

C. II. ¶ Nubentes post votum non sunt ad invicem separandi.

Unde Augustinus 1 in libro de bono viduitatis ad Iulianam viduam, cap. 10.

2 ¶ Vidam d. nubentes post votum asserunt adulteros esse. Ego autem dico, quod graviter peccent, qui tales dividunt.

1 ¶ Augustinus] Verba propria huius capituli non sunt inventa apud B. Augustinum. Sententia tamen habetur in libro de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum hoc est de voto simplici, ut Gratianus in fine huius distinctionis exponit.

C. III. ¶ De eodem.

Item Theodorus in penitentiali.

Si e vir simplex i votum virginitalis habens adiungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed tribus annis peniteat.

1 ¶ Simplex] Aliter vox ista ab omnibus manuscriptis, & infra 27. q. 1. cap. si qui votum, etiam ab impressis. In aliquis tamen perperit, est glossa interlineari.

C. IV. ¶ Damnable est coventibus virginitalatem, velle nubere.

Hieronymus 1 vero contra scribit.

Voventibus s virginitalatem, non solum nubere, sed etiam velle damnable est.

1 ¶ Hieronymus] Gratianus hic, & infra 17. q. 1. c. coventibus, & Magister sententiarum hoc tribuunt Hieronymo, apud quem non est inventum. In glossa ordinaria 1. Item, cap. ad ea verba, habentes damnationem, referatur ex B. Augustino, cuius propria verba habentur infra in c. nuptiarum 27. q. 1. post principium.

a Ivo p. 1. c. 290. Panorm. 6. c. 63. b al. teneatur. c Apud Martinum Bracarensem, c. 39. Dist. 28. diaconi. Ivo p. 6. c. 27. Item, 13. c. 97. d Infra 27. q. 1. cap. nuptiarum 4. prouide. e Ibid. c. si qui votum. Infra 17. q. 1. c. coventibus. Sent. 4. dist. 21. f Ivo p. 6. c. 27. Panorm. 6. c. 192.

C. V. *¶* Damnationem habebis, si nupseris, qua
virginitatem vorat.

Idem contra Iovinianum, lib. 1.

S i nupserit virgo, non peccat, non illa virgo, quae
semet ipsam Deo cultui dedicavit. Harum enim si qua
nupserit, habebit damnationem; quia d. primam fidem
vitam fecit.

C. VI. *¶* Quae sanctimonialium se esse fixerit,
nubere non valet.

Item Nicolaus Papa ad Albrium & Viennem, ec-
clesiae archiepiscopum.

Quod interrogati de foemina, quae post obitum ma-
riti sui facrum velamen super caput suum impo-
suit, & sinit se sub eodem velamine sanctimonialem
esse, postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi vide-
tur, quia per hypocritam ecclesiasticam regulam contur-
bare voluit, & non legitime in voto suo permansit, ut
prudentiam agat de illusione nefanda, & revertatur ad
id, quod sponte dedit, & in sacro ministerio f. permaneat,
quod inchoavit.

C. VII. *¶* P A L E A.

Nam si confiterimur, quod omnia sacramenta
ecclesiastica quaeque, prout vult, fingat, & non ve-
re faciat, omnis ordo ecclesiasticus turbabitur; nec cat-
holicae fidei iura consistunt, nec canones sacri rite obser-
vantur. Quid enim profuit simoni h. Mago baptil-
mum sacrum fidei suscipere, & in Christianitate per-
manerem fidei finisse, cum per Apostolum fraude eius
detracta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? Ait
enim, [Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim
tuum non est rectum coram Deo. Paenitentiam itaque
age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur
tibi haec cogitatio cordis tui, in felle enim amaritudinis,
& obligatione iniquitatis video te esse.] Ideo tales, nisi
resipiscant [spirituali gladio percutere censemus. Non i-
mmon sit esse Spiritus sancti mentiri, sicut Ananias, & Saphi-
ra mentiri sunt, & statim perierunt.

¶ Caput hoc in multis Graecis codicibus (in quibus habet-
ur sine nomine Paleae) est conjunctum superioris, quemadmodum
et apud Barchardum, & Iovinem. In Panormia autem
est separatum.

C. VIII. *¶* In sacri ordinis constituti non du-
cant uxores, & si duxerint, separantur.

Item Calixtus Papa II.

Presbyteris, & diaconis, & subdiaconis, & monachis
concupis habere, seu matrimonia contrahere pen-
itus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab
hujusmodi personis disjungi, & personas ad poenitentiam
redigi debere, iuxta sacrorum canonum definitiones ju-
dicamus.

¶ Presbyteris] Hic canon inventus est in eod. Vatic. Bi-
blioth. in fragmento casuam concilii ab Urbano secundo habiti,
c. 2. eod. vero concilio sunt canones. Alienationes. 12. q. 2. &
Panormianus. 24. q. 3.

¶ Haec distinguendum est, quod conventum uti sunt simpli-
citer vocantes, de quibus Augustinus, & Theodorus locuti sunt:
alii sunt, quibus post votum, benedictio accedit consecrationis,
vel professionis religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus,
& Calixtus scripserunt.

C. IX. *¶* Incesta sunt virgines, quae post consecra-
tionem nubunt.

Unde idem Hieronymus contra eundem Iovinianum
libro primo scribens, ait.

Virgines, quae post consecrationem nupserunt, non tam
adultera sunt, quam incestae.

a. 1. Corin. 7. b. peccavit. c. Hic, e. al. que semel.
d. 1. Tim. 4. e. Valde variae haec nomina in exemplaribus
& Barch. & Iovin. Barch. lib. 1. c. 47. Ivo p. 7. c. 6. 1. 12. Pann. 1. 3. c. 29.
f. al. ministeria nuptiarum. g. Barch. & Iovin. Pann. 1. 3. c. 206.
h. Ap. 1. i. 12.

DISTINCTIO XXVIII.

Ecce ostensum est, quod volentes uxore continen-
tiam, nec ad subdiaconatum, nec ad superiores pas-
sant gradus consecrari. Unde ad subdiaconatum
accederet, non sine voto castitatis jubente adiret, auctoritate
B. Gregorii, qui scribens Petro subdiacono lib. 1. epistola 42.
in fine ait.

C. I. *¶* Non fiat subdiaconus, qui se caste vultu-
rum non promiserit.

Nullum a facere subdiaconum praesumant Episco-
pi, nisi qui se victurum caste promiserit, & nonnullis
interjunctis: Quia nullus ad ministerium altaris accedere
debet, nisi cuius castitas ante susceptionem ministerium fue-
rit approbata.

C. II. *¶* Subdiaconus, & supra constituti, inconti-
nentes, uxores, aut concubinas ducunt, &
ecclesiastico beneficio, & officio
careant.

Item Innocentius secundus in concilio Rom. c. 5.

Decerimus, ut ii, qui in ordine subdiaconatus
& supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint,
officio, atque ecclesiastico beneficio careant. Cum enim
ipsi templum, vasa Domini, & sacramenta Spiritus sancti
debeant esse, & dici, indignum est eos cubilibus, & im-
munditiis deservire.

C. III. *¶* Casti se vulturos promittant in
Diaconis, vel Presbyteris ordi-
nandi.

Item ex concilio Toletano 4. c. 26.

Quando d. presbyteri, aut diaconi per parochias
constituuntur; oportet eos primum professionem
Episcopo suo facere, ut caste, & pure & vivant sub Dei ti-
more, ut dum eos talis professio obligaverit, vitae sanctae
disciplinam f. retineant.

C. IV. *¶* Qui longam corporis sui conti-
nentiam non habet, in Episcopatum
eligi non debet.

Item Gregorius clero, & nobilibus scribens
Neapolitanis, lib. 3. epist. 40.

Priusquam ad nos scripta vestra discurrent, h.
ps. Ioannem diaconum, qui ab altera parte electus
est, parvulum habere filium, ex quorundam relatione
cognovimus. Unde, si rationem voluissent attendere,
nec alium eligere, nec ipse debuerat consentire. Nam
qua praesumptione ad episcopatum audeat accedere, qui
adhuc longam corporis sui continentiam filiola i. teste
convincitur non habere.

¶ Filiola] Sic emendatum est ex originali, Anselmo,
& Polycarpo, cum antea legitur, filia. Superior etiam dixe-
rat, parvulum filium, quibus vocibus recentis incontinentia mani-
feste exprimitur.

C. V. *¶* Ad subdiaconatum accessori conti-
nentiam proficiatur.

Item ex concilio Toletano 2. c. 1.

De iis, quos voluntas parentum a primis infan-
ps. tia annis clericatus i. officio mancipavit, statu-
mus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio 2. le-
ctorum traditi, in domo ecclesiae sub episcopali praesen-
tia a prapposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum de-
cimam aetatis suae compleverint annum, coram totius
cleri, plebisque conspectu, voluntas eorum de experien-
do conjugio ab Episcopo percontetur: quibus si gratia
castitatis Deo inspirante placuerit, & promissionem

a. Infra dist. 31. c. ante triennium. b. Pann. lib. 3. cap. 142.
c. diaconatus. d. Barch. lib. 2. c. 157. Anselm. 1. 7. c. 106.
Ivo p. 3. c. 130. & p. 6. c. 241. Pann. 1. 3. cap. 22. e. al. pie. f. al.
disciplina retinetur. g. cod. regius. h. Anselm. d. c. 9. al. 16. Polyc. 1. 2.
tit. 2. h. al. recurrent. i. al. discurrissent. i. Anselm. 1. 7. c. 42.
k. al. professionem.